

експресивність речі, надає їй обобщаючий зміст.

Не можна обійти увагою стилістичні фігури кількості: *гіперболу* – образне преувеличення, *мейозис* (і його різновидність *литоту*) – образне преуменьшення. Гіперболізуються такі властивості, як розмір, колір, сила, кількість. Наприклад: «*Преподаватель как врач: должен сказать сто раз, чтобы было понятно*». Термін «мейозис» знаком майбутнім лікарям, в медицині позначає зменшення якоїсь частини тіла внаслідок хвороби. В лінгвістичній практиці це ефемістична фігура мови з намірним преуменьшенням признака, практично завжди з іронічним підтекстом: *Преподаватель: «Ваше произношение оставляет желать лучшего»* (замість «очень плохое»). *Студент: «Мне так удобнее»*.

Як бачимо, преувеличення надає більш яскраве враження на слухача, тоді як преуменьшення допомагає уникнути категоричності в судженні, «комунікативного стресу». Різноманітні стилістичні фігури служать для посилення виразності мови, створюють багатющу ґрунту для успішної мовної адаптації іноземних студентів, допомагають включити навчаних в освітній процес, толерантну комунікацію.

Висновки. Креативний підхід до вивчення іноземної мови, безумовно, сприяє підвищенню комунікативної компетентності майбутніх лікарів. Важливо підтримувати будь-які прояви «здорового» креативу на заняттях, вміло направляти його в правильне русло, привчати цінувати тонкість і інтелектуальність в слові, зробити так, щоб лінгвістичний юмор став стимулом до більш глибокого і серйозного вивчення професійної мови. Перспективним напрямком подальших досліджень є аналіз міжмовних відповідностей однотипних структурних одиниць з комічним ефектом, виявлення національної специфіки емоційного сприйняття лінгвістичного юмору.

ЛИТЕРАТУРА

1. Глобина Л.В. Лінгвістичний юмор як метод активізації навчальної діяльності студентів-іноземців на заняттях мовної підготовки в медичному вузі. *Імідж сучасного педагога*. Полтава, 2019. №3 (186). С. 48–52.
2. Глобина Л.В. Креативна лінгвістика в практиці викладання російської мови як іноземної. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород, 2019. Вип. 9. Т. 1. С. 40–43.
3. Глобина Л.В. До питання про формування лінгвокреативної компетентності іноземних студентів медичного вузу. *Мова і культура*. К., 2019. Вип. 22. Т. IV (199). С.146–152.

УДК 378. 147-057.875

Гончарова Є. Є.

Українська медична стоматологічна академія м. Полтава ПРОВІДНА РОЛЬ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

У статті розглядаються особливості професійної діяльності викладачів вищої школи України у процесі підготовки фахівця, озброєного не тільки сукупністю певних знань та навичок, але й здатністю до невпинного пошуку та використання нової інформації стосовно своєї професійної діяльності,

продукування власних ідей на підґрунті отриманих знань та власного досвіду. Аналізується сутність понять «компетентність», «фахова компетентність» та залежність формування фахових компетентностей від рівня пізнавальної активності студентів.

Ключові слова: компетентність, фахові компетентності, пізнавальна активність, суб'єкт навчання, самооцінка, самоконтроль.

The paper considers the peculiarities of professional activity of educators at HEIs of Ukraine in the process of training a specialist, who acquires certain knowledge and skills and the ability to continuous search for and use new information about the profession, produce the own ideas based on the knowledge and experience. The essence of the concepts “competence”, “professional competence”, as well as the dependence of the formation of professional competencies on the level of cognitive activity of students has been analyzed.

Keywords: competence, professional competencies, cognitive activity, subject of study, self-assessment, self-testing.

В статтєе рассматриваются особенности профессиональной деятельности преподавателей высшей школы Украины в процессе подготовки специалиста, вооруженного не только совокупностью определенных знаний и навыков, но и способностью к неуклонному поиску и использованию новой информации относительно своей профессиональной деятельности, продуцированию собственных идей на основании полученных знаний и собственного опыта. Анализируется сущность понятий «компетентность», «профессиональная компетентность» и зависимость формирования профессиональных компетентностей от уровня познавательной активности студентов.

Ключевые слова: компетентность, профессиональные компетентности, познавательная активность, субъект обучения, самооценка, самоконтроль.

Постановка проблеми. Глобалізація сучасного світу, надаючи кожній особистості можливість вибору конкретних альтернатив розвитку та реалізації власного потенціалу, у той же час передбачає наявність жорсткої конкуренції на ринку праці. Добитися успіху та визнання у своїй професійній діяльності з кожним роком, та навіть днем, стає все важче. Невпинний розвиток науково-технічного прогресу в цілому зумовлює необхідність перманентного досягнення значного обсягу інформації, особливо стосовно новацій у власній професійній діяльності. Перед викладачами вищої школи України постає завдання підготовки фахівця, озброєного не тільки сукупністю певних знань, умінь та навичок, але й здатністю до невинного пошуку та використання нової інформації стосовно своєї професійної діяльності, продукування власних ідей на підґрунті отриманих знань і власного досвіду.

Огляд останніх досліджень. У процесі роботи над статтею проаналізовано дослідження М. Євтуха, Н. Ладогубець, І. Малафіїка, (сутність компетентності); О. Овчарук, О. Пометун, (перелік обов'язкових для успішного функціонування особистості у соціумі компетентностей та розподіл їх на ключові та предметні (фахові); В. Лозової, О. Малихіна (трактування сутності пізнавальної активності та її впливу на продуктивність засвоєння навчального матеріалу), О. Малихіна (сутність пізнавальної самостійності).

Завдання дослідження. Обґрунтувати необхідність стимулювання пізнавальної активності та пізнавальної самостійності студентів з метою успішного

формування їх фахових компетентностей та пізнавальних потреб, зорієнтованих на збагачення знань та досвіду.

Виклад основного матеріалу. У дослідженнях сучасних науковців компетентність визначається як «інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції», що побудована на «комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії» [2, с. 92], а фахова (предметна) компетентність – як сукупність знань, умінь, навичок та «характерних рис у межах предмета (фаху) що дозволяє особистості виконувати певні дії через власне ставлення» [2, с. 92].

З точки зору М. Євтуха «компетентність – динамічне поєднання знань, розуміння, цінностей, умінь, інших здатностей людини.» [6, с. 98].

І. Малафійк вважає, що «компетентність - це характеристика особистості» і визначає її «як систему пізнавальних можливостей суб'єкта пізнання» та «як готовність і здатність застосування однієї або багатьох компетенцій» [5, с. 270-271].

За матеріалами дискусій, організованих в рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта «рівний – рівному», у переліку ключових компетентностей, визначених українськими педагогами, чільне місце займає вміння вчитися. Мається на увазі зацікавленість у навчанні, усвідомлення мети навчальної діяльності, спроможність раціонально організувати свою працю з метою досягнення необхідного результату, здатність критично оцінювати результативність власних досягнень, тобто навички самооцінки та самоконтролю [2].

Комплекс фахових компетентностей, сформованих за навчання у ЗВО, маємо розглядати як основу для майбутнього зростання професійного рівня вчорашнього випускника, необхідною умовою якого стане стабільне самовдосконалення шляхом постійного аналізу власних досягнень як фахівця та застосування останніх досягнень науки у своїй професійній діяльності. Отже, перед викладачами постає завдання розвивати у суб'єктів навчання не просто зацікавленість у механічному засвоєнні сукупності знань, умінь та навичок у межах навчальної програми, а спрямовувати педагогічний вплив на формування пізнавальних потреб, жаги пізнавальної діяльності як невід'ємної властивості особистості. На цьому базисі відбувається становлення пізнавальної активності студентів, дієвість якої виявляється у позитивній динаміці розумової діяльності, свідомому спрямуванні пізнавального інтересу на оволодіння фахово-значущими знаннями, вміннями та навичками.

Згідно тлумачення, приведеного у енциклопедії освіти, «пізнавальна активність» трактується як «риса особистості, яка виявляється в її ставленні до процесу пізнання, що передбачає стан готовності, прагнення до самостійної пізнавальної діяльності, спрямованої на оволодіння індивідом соціального досвіду, накопичених людством знань, способів діяльності, а також в її якості» [1, с. 678].

«Пізнавальна активність - діяльнісний стан особистості, що характеризується прагненням до енергійного оволодіння знаннями, що здобуваються за умови докладання наполегливих вольових зусиль» [4, с. 111].

Результативність пізнавальної активності виявляється у позитивному ставленні студента до своєї навчальної діяльності, прагненні не просто засвоїти зміст пропонованого навчальною програмою матеріалу, а виявити суть явища чи

процесу, що вивчається, здатності до творчого підходу у пошуку нових знань, умінні критично мислити, здатності реалізувати свої потенційні можливості у процесі проектування та провадження самостійної пізнавальної діяльності.

Розглядаючи сутність пізнавальної самостійності, звернемося до визначення, приведенного О. Малихіним: «це, перш за все, процес пізнавальної діяльності, що зосереджується не на самій діяльності, а на результатах, що визначають якісно новий розвиток особистості» [4, с. 115].

Оскільки формування фахово-орієнтованих компетентностей ми справедливо можемо вважати динамічним поступом у розвитку якісно нових здібностей і можливостей особистості, доходимо висновку, що саме скристалізовані навички пізнавальної активності та пізнавальної самостійності, які знаходять своє втілення в усвідомленому спрямуванні зусиль суб'єктів навчання як до засвоєння обсягу фахово-значущого матеріалу, передбаченого вимогами навчальної програми, так і до здійснення самостійних пізнавальних дій, орієнтованих на пошук свіжої інформації у різних джерелах з метою здобуття нових знань, являють собою надійне підґрунтя для вищевказаного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України : головний ред. В. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: [бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : «КІС», 2004. – 112 с.
3. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів / Валентина Іванівна Лозова. – Харків : ОВС, 2000. – 164 с.
4. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : [монографія] / Олександр Володимирович Малихін. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. – 307 с.
5. Малафіїк І. В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник / Іван Васильович Малафіїк. – К. : Видавничий дім «Слово», 2014. – 632 с.
6. Педагогічна психологія / [Євтух М. Б., Лузік Е. В., Ладогубець Н. В., Ільїна Т. В.] – К. : Інтердрук, 2014. – 420 с.

УДК 811.124:61:001.4

Гончарова Н. А., Цисык А. З.

**Учреждение образования «Белорусский государственный
медицинский университет», г. Минск**

О ТРАНСЛИТЕРИРОВАННИИ ЛАТИНСКИХ ДИФТОНГОВ «AU» И «EU» В КОНТЕКСТЕ АФОРИСТИКИ И МЕДИЦИНСКИХ ТЕРМИНОВ

У статті обговорюється проблема вибору оптимальних варіантів сучасної транслітерації латинських дифтонгів «au» та «eu» при укладанні збірок латинських афоризмів та при передачі даних дифтонгів у російськомовній медичній лексичі.

Ключові слова: латинські дифтонги «au» / «eu», вимова, транслітерація, афоризми, медичні терміни.

The article discusses the problem of optimal modern transliteration of Latin diphthongs “au” and “eu” by composing collections of Latin aphorisms and by